

Komentar supervisora za Brcko, Hery L. Clarke-a na skupstinsko razmatranje Zakona o osnovnom i srednjoskolskom obrazovanju, 9. juna 2001. godine

Nazalost, Skupstina Brcko Distrikta nije usvojila Zakon o obrazovanju, uprkos njegovoj vaznosti za predstojeću narednu školsku godinu. Vodjena je, međjutim, debata o predloženim amandmanima. Skupstina je odlucila da se ovaj Zakon ponovo razmatra na sljedećoj sjednici. Do tada će (a) Vlada Brckog pripremiti opšti plan za implementaciju Zakona, i (b) poslanici Skupstine imati više prilika da pregovaraju o predloženom amandmanu na član 9. koji se odnosi na jezik. Ovaj amandman predstavlja prijetnju razvoju integrisanog, školstva bez diskriminacije.

Tokom skupstinske sjednice 9. juna, poslanici SDS-a su rekli da ne mogu da se slože sa tekstom Zakona ako se ne usvoji njihov amandman na član 9. Njihovim amandmanom se traži da roditelji odredjuju jezik na kome će se odvijati nastava, te da ukoliko uslovi nalazu, nastavnik je dužan djacima objasniti jezičke razlike na druga dva jezika. Ovakav stav nije bio prihvatljiv za poslanike bosnjacke nacionalnosti. Poslanici, naravno, imaju pravo da predlazu ili odbijaju zakone i amandmane na zakone i od njih se to i očekuje se to i očekuje.

Aneks Konacne arbitrazne odluke od 18. avgusta 1999. godine u jednom dijelu glasi:

“Š Supervizor će izvršiti integraciju obrazovnog sistema Distrikta, uskladiti nastavne planove i programe unutar Distrikta, i osigurati uklanjanje nastavnog materijala za koji on smatra da nije dosljedan ciljevima stvaranja demokratskog multi-etničkog društva u Distriktu. Š Svaki stanovnik Distrikta ima jednak pristup odgovarajućem obrazovanju bez diskriminacije, a i nastavničko osoblje se zapošljava također bez diskriminacije. Supervizor je taj koji donosi konačnu odluku o pitanjima kao što su ova za cijelo vrijeme supervizije.”

Amandman koji je predložio SDS ne zadovoljava ove zahtjeve. 1. Nastava na samo jednom jeziku, u učionici sa djecom koja govore različitim jezicima, ne predstavlja jednak pristup obrazovanju. Takva diskriminacija je također nedosljedna Statutu Distrikta i drugim odredbama prijedloga Zakona o obrazovanju, i član 9. ovog Zakona to ne smije podržati. Nastavnici moraju imati slobodu da svako dijete uče na najbolji način koji smatraju prikladnim, koristeci više od jednog jezika ukoliko je to neophodno. Argument SDS-a da će druge etničke grupe imati istu priliku da vrše diskriminaciju prema manjinama u drugim školama, nema osnova, jer svaki stanovnik mora imati jednak pristup obrazovanju.

2. Uskladjeni nastavni plan i program već do sada već dozvoljava učenje tri jezika u odvojenim razredima. Predloženi amandman SDS-a uskraćuje upotrebu jezika u opštim predmetima, iako su radne grupe za uskladjivanje nastavnog plana i programa već donijele zaključak da, uzevši u obzir bliskost tri jezika, ne postoji praktična prepreka da različite grupe nastavu pohađaju zajedno kako je to rađeno prije prošlog rata.

3. Dajući roditeljima ovlastenje da odrede koji jezik će se koristiti u učionicama (ili možda i cijelim školama), oni roditelji koji su ekstremni nacionalisti bi bili u poziciji da uznemiravaju nastavnike i ometaju nastavu u integrisanim razredima. U nekim srednjim školama, ovakvo stanje bi moglo spriječiti formiranje integrisanih razreda.

4. Roditelji učenika osnovnih skola, koji zele da njihova djeca uče na svom jeziku, osjećali bi se obaveznim da, u zavisnosti od lokacije škole, žive u onim područjima gdje predstavljaju većinu. Ovo bi ometalo proces povratka i vjerovatno dovelo do otpora među manjinskim narodima da ostvaruju imovinska prava.

Nakon nekoliko sati provedenih slusajući objašnjenja za predloženi amandman, jasno mi je da je ovo pokušaj SDS-a da zadrži jednonacionalne i jednojezične škole. To bi čak moglo dovesti do toga da djaci koji su manjina u razredu budu primorani da napuste one osnovne škole u kojima je već došlo do određene integracije. Ne uspijevajući u tome, SDS prijeti da blokira zakon u cjelini.

Vjerujem da je važno da javnost Brčko Distrikta zna da je moja pravna i moralna obaveza da odbijem ovaj amandman kao i svaki drugi pravni ili administrativni akt koji bi bilo kojem stanovniku Distrikta mogao uskratiti jednak pristup obrazovanju, ili koji je takav da ometa proces integracije školstva u Distriktu.